[illegible]

ન્હાના ન્હાના રાસ

ભાગ ૨ જો

ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ

પ્રેમભક્તિ-ગ્રન્થમાળાનાં
નવીન ગ્રન્થો અને આવૃત્તિઓ

		પ્રથમાવૃત્તિની સાલ
૧૭,	શકુન્તલાનું સંભારણું, (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૨૬
૧૮,	કુરુક્ષેત્ર: પ્રથમ કાંડ, યુગપલટો: (ત્રીજી આવૃત્તિ)	૧૯૨૭
૧૯,	કુરુક્ષેત્ર: દ્વાદશ કાંડ, મહાસુદર્શન, (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૨૭
૨૦,	ઉદ્‌બોધન	૧૯૨૭
૨૧,	અર્ધશતાબ્દિના અનુભવબોલ	૧૯૨૭
૨૨,	સંસારમન્થન, (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૨૭
૨૩,	વિશ્વગીતા (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૨૭
૨૪,	ઇન્દુકુમાર, અંક ૨ જો	૧૯૨૭
૨૫,	ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૨જો (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૨૮
૨૬,	ગીતમંજરી	૧૯૨૮
૨૭,	જહાંગીર-નૂરજહાન	૧૯૨૮
૨૮,	કુરુક્ષેત્ર : ચતુર્થ કાંડ, યોધપર્વણી	૧૯૨૮
	પંચમ કાંડ, પ્રતિજ્ઞાદ્વન્દ્વ	૧૯૨૮

૧૯૨૯માં છપાશે

પ્રથમાવૃત્તિ	નવીન આવૃત્તિઓ
૧, ઇન્દુકુમાર, અંક ૩ જો	પ્રેમકુંજ
૨, શાહાનશાહ અકબરશાહ	રાજર્ષિ ભરત
૩, પાંચ ઉપનિષદો	મેઘદૂત
૪, સંબોધન	ઉદ્‌બોધન
૫, ધર્મમન્થન	
૬, કુરુક્ષેત્ર : તૃતીય કાંડ : નિર્ધાર	
દ્વિતીય કાંડ : હસ્તિનાપુરના નિર્ઘોષ	

પ્રેમભક્તિ–ગ્રન્થમાલા

		પ્રથમ આવૃત્તિની સાલ
૧,	કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૧ લો (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૦૩
૨,	રાજ્યસૂત્રોની કાવ્યત્રિપુટી	૧૯૦૩–૦૫–૧૧
૩,	વસન્તોત્સવ (૩ જી આવૃત્તિ)	૧૯૦૫
૪,	કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૨ જો (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૦૮
૫,	ઇન્દુકુમાર, અંક ૧ લો (૩ જી આવૃત્તિ)	૧૯૦૯
૬,	ન્હાના ન્હાના રાસ,ભાગ ૧લો (૬ઠ્ઠી આવૃત્તિ)	૧૯૧૦
૭,	શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા, સમશ્લોકી (૨જી આવૃત્તિ)	૧૯૧૦
૮,	જયા–જયન્ત (૪ થી આવૃત્તિ)	૧૯૧૪
૯,	મેઘદૂત–સમશ્લોકી (૨ જી આવૃત્તિ)	૧૯૧૭
૧૦,	ઉષા (૪ થી આવૃત્તિ)	૧૯૧૮
૧૧,	ચિત્રદર્શનો	૧૯૨૧
૧૨,	રાજર્ષિ ભરત	૧૯૨૨
૧૩,	પ્રેમકુંજ	૧૯૨૨
૧૪,	પ્રેમભક્તિ–ભજનાવલિ	૧૯૨૪
૧૫,	સાહિત્યમન્થન	૧૯૨૪
૧૬,	વૈષ્ણવી ષોડશ ગ્રન્થો, સમશ્લોકી	૧૯૨૫

प्रेमभक्ति-ग्रन्थमाला

न्हाना न्हाना रास

भाग २ जो

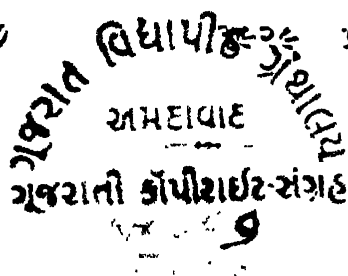
न्हानालाल दलपतराम कवि

वि. सं. १९८५ ई. स. १९२९

कीमत एक रूपीओ

પ્રકાશક : ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ,
ભદ્ર, અમદાવાદ, નં. ૧

આવૃત્તિ ૧ લી ૧૯૨૮ પ્રત ૧૫૦૦
આવૃત્તિ ૨ જી ૧૯૩૬ પ્રત ૨૦૦૦

મુદ્રક :
કેશવ હ. શેઠ
ખડાયતા મુદ્રણકલા મન્દિર, ચાર રસ્તા, અમદાવાદ

શતદલ પદ્મમાં પોઢેલો

હો ! પરિમલ દાખવો હોય જો દીઠેલો. ધ્રુવ.

શોધ્યાં સરોવર, શોધી ફૂલવાડીઓ,

શોધી રસકુંજ જ્યહાં રમેલો;

શોધી આયુષ્યની મ્હોરી અમરાઇઓ:

દીઠો ન દુનિયાં ફેરેલો:

હો ! પરિમલ દાખવો હોય જો દીઠેલો.

ફૂલડે ફૂલડે વસન્ત શો વસેલો,
પાંખડી પાંખડી પૂરેલો;
ભ્રમર ભ્રમર કીધ સંગીતસોહામણો,
પંખીડે પંખીડે પઢેલો:
હો! પરિમલ દાખવો હોય જો દીઠેલો.

અડધેરી પાંદડીઓ વીણતામાં વેરી, ને
આસવ ઢોળીઓ અમોલો;
હૈયાના ધૂપ સમો ઉડતો બતાવો કોઈ
જીવનપરાગ જગતઘેલો:
હો! પરિમલ દાખવો હોય જો દીઠેલો.

શતદલ પદ્મમાં પોઢેલો
હો! પરિમલ દાખવો હોય જો દીઠેલો.

વિ. સં. ૧૯૮૩

પ્રસ્તાવના

ન્હાના ન્હાના રાસની પહેલી આવૃત્તિ ૧૯૧૦માં છપાઇ હતી. ત્હેમાં ૫૦ રાસ હતા. એની ફરી આવૃત્તિ ૧૯૨૮ માં છપાઈ છે, ત્હેમાં ૮૦ રાસ છે. એવા જ સંગ્રહનો આ બીજો ભાગ: આમાં ૫૧ રાસ છે. પહેલા સંગ્રહનાં કારણો, એ આ બીજા સંગ્રહનાં પણ કારણો; અને એ સંગ્રહમાંના લોકસિદ્ધ જૂના ઢાળ જેવા આ સંગ્રહમાંના પણ લોકગત જૂના ઢાળ છે. આ સંગ્રહમાં રાસનો અનુક્રમ કક્કાવારી રીતનો છે, એ તો સ્હેજે જણાશે.

નવયુગની આપણી રાસની ફૂલવાડી તો વસન્તમાં ફૂલડાં પ્રફુલ્લે એવી આજ પ્રફુલી રહી છે. આપણા નવયુગના સુન્દરીસંઘે નવગુજરાતની રાસઝડીઓ હૈયાની અંજલિએ ઝીલી છે. વસન્તોત્સવને ને શરદુત્સવને આજ સંજીવિની છંટાઇ છે. મેનાઓનાં વન મુંગાં હોય તો સુંદરીઓના આજના સમારંભ રાસવિહોણા હોય. વસન્ત બેસે ને અમરાઇએ અમરાઇએ કોયલો ટહુકે એવો નવયુવતિકંઠ આપણી કુંજેકુંજે ટહુકી રહ્યો છે. આપણી નવકવિતા ઝીલવામાં નવગુજરાતણ પાછળ પડી નથી. ગુજરાતભર ઉપર નવરસિકાની રસછોળ છલકાઈ રહી છે. રસાત્માઓ એ તેજનિર્મળ જીવનકવિતાને **रसो वै सः** ની રસપૂજા માને છે, ઝીલે છે, આનન્દે છે. ૧૮૯૮ નું વસન્તોત્સવનું મ્હારૂં સ્વપ્નું ૧૯૨૪ થી તો આનન્દતી આંખડલીએ સાવ પ્રત્યક્ષ નિહાળું છું.

ગુજરાતના રાસ એ ગુજરાતનાં સર્વાંત્તમ Lyrics છે. પણ ચાલીસેક વર્ષ ઉપર ગુર્જરસાક્ષરતાની એક નાવડી ભૂલી પડી, ને Lyreવિહોણી કાવ્યદિશામાં Lyrics શોધવા રમણે ચ્હડી. શેરીએ શેરીએ, આપણા સંસારને ચોટે ચોટે, નગરનગરે દયારામનાં મીરાંનાં નરસિંહનાં રાજેનાં રત્નાનાં મીઠાનાં દલપતનાં નર્મદનાં Lyrics કોકિલકંઠી ગુજરાતણો ત્ય્હારે ટહુકતી એમને વિસારીને–અવગણીને ગેય નહિ ત્હેમને 'સંગીતકાવ્ય' કહ્યાં. આજ એ પલટાઇ ગયું છે; આજ એ ભૂલ ભાગી છે. આજના ગુજરાતનું રસગોત્ર આપણાં Lyricsનાં સંગીતકવિતનો સાચો કલામહિમા સ્હમજે છે ને ઉપાસે છે. આજનો કોક જ નવરસિયો કે નવરસિકા હશે. જેણે

રાસ નહિ ગાયા હોય. ગુજરાતે જાણી લીધું છે કે ગુજરાતનાં Lyrics જગતના Lyrical સાહિત્યમાં અનોખાં છે. રાસ એ ગુજરાતની કાવ્યવિશેષતા છે. આપણી રાસપ્રથા સમી રસપ્રથા ભારતમાંની કે જગતમાંની કેઇ કેઇ સંસ્કારસોહામણી મહાપ્રજાઓ આજે માણે છે, એ તો રવીન્દ્ર ટાગોર સમા કોક કાવ્યરસિક જગત્પ્રવાસીને પૂછ્યે જણાય. રાસ એ ગુજરાતનો શ્રી *કૃષ્ણહીધો રસવારસો છે.

ગુજરાતણ કવિતામૂર્તિ સમી કેમ છે? કારણ કે ગુજરાતણ ગુજરાતનાં હૈયાંફૂલ સમાં એ Lyrics—એ રસગીતો ચરતી ઉછરે છે. શેરડી ચરે એ ગાયનાં દૂધ ઓર માધુર્યવન્તાં હોય. ગુજરાતણ જેટલી કવિતા કોક જ દેશનું સુન્દરીવૃન્દ ચરતું હશે. ગુજરાતણ કવિતા ચરતી ઉછરે છે, માટે ગુજરાતણ કાવ્યમૂર્તિ છે.

અને ગુજરાતણ એટલે માત્ર હિન્દુ નાર એમ સ્હમજવાની ભૂલ હું તો નથી કરતો, ને પાઠક! તમે યે મા કરશો. ગુજરાતણ એટલે હિન્દુ પારસી ઈસ્લામી ખ્રીસ્તી—આપણું સૌ નારીકુલ: જેમની કુટુંબવેલ ગુજરાતી ભાષાનાં અમૃત પી ઉછરે છે તે.

હારશણગારની સુકુમારતામાં ઉત્કટ પરિમલ છે ને પ્રફુલ્લપાંખડી સૂર્યકમલની વિશાલતામાં સુકુમાર પરિમલ છે. જૂઇ જાઇ ચમેલી મોગરો ગુલાબ, સ્પર્શે ને સુગન્ધે, સુકોમળ પુષ્પો છે: ચંપાની ને કેવડાની, સુવર્ણકાન્તિ સમી, તીવ્ર વાસના છે. ગુજરાતના રાસસંગ્રહમાં યે ઉરસુગન્ધની એવી વિધવિધતા છે. હૈયાને ડોલાવન્તી, રસાત્માને ઝુલાવન્તી, રસિકોની રસપાંખને પ્રેરણાજલ પાતી કવિતસંગીતદેવી-

એની જગતઅનોખી કલાપ્રસાદી આપણી રાસસમૃદ્ધિમાં છે. એ સંગીત, એ કવિતા, એ પ્રેરણા નવગુજરાતણનાં હૈયાં આજ ઘડી રહ્યાં છે. ગુર્જર રસિકાઓની અક્ષયપાત્ર સમી અખૂટ રસિકતાને એ પોષે છે. ગુજરાતનાં Lyrical કાવ્યોનાં એ સંગીતકવિતામૃત પીને ગુજરાતણનો આત્મા ઉછરે છે, માટે ગુજરાતણ કાવ્યમૂર્તિ છે.

ગુજરાતની કુંજેકુંજે ગાજતી રાસની રમઝટ ઉચ્ચારે છે કે ગુર્જરદેશે આજ નવવસન્ત બેઠી છેઃ નવકવિતાના આંબામ્હોર પ્રાશાપ્રાશાને નવકોયલો આજ ટહુકા કરે છે. નગરનગરના નગરમન્દિરને ઝરુખે ઝરુખે મ્હેં તો એમને નવવસન્તરાસ ઝીલતી–ઝીલાવતી સાંભળી છે. એ કોડવન્તીઓના આત્માના સૌ પુણ્યકોડ શ્રીહરિ સદા પૂરજો !

ચૈત્રી પડવા,
વિ. સં. ૧૯૮૪

ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ.

ન્હાના ન્હાના રાસ,

ભાગ ૨ જો

અણમોલ ફૂલડાં

ફૂલડાં ઉગ્યાં અણમોલ ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે;
એવા કંઇ રસના બોલ ઉગે મ્હારી આંખડીએ રે.

ચાંદરણીઓ વેરી ચન્દ્ર ચાલે રે
ઠમક ઠમક ઠમકન્ત;
વેરૂં હું એવી તેજપગલીઓ
મારગડે મલકન્ત :
ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે.

સેંથે ઓઢી મેઘઓઢણી રે.
ચન્દ્રની ચઢિયાને ઘેર:
ચન્દ્રકલા આ ક[illegible] કરી ચમકે;
કરૂં હું કલા એ પેર :
ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે.

કિરણો રચે અલબેલડી રે
અલકલટો ચન્દ્રભાગ્ય:
છૂટો મ્હેલ્યો મ્હારો અજબ છટાનો
અંબોડલાનો સોહાગ :
ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે.

રૂપનો સાગર ડોલતો રે.
ચન્દ્રી ઝીલે એ જૂવાળ;
કોડ ભરી એવી હું ય કુમારી
દેવસુધાનો થાળ :
ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે.

ફૂલડાં ઉગ્યાં અણમોલ ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે;
એવા અમૃતના બોલ ઉગે મ્હારી આંખડીએ રે.

આત્મદેવ

ઓ આત્મદેવ !
આવો, હો ! આવી વસન્ત આ.

દેવરંગી ફૂલ ઉગ્યાં અવનીમાં, આભમાં;
ફૂલડાં ઉઘાડો મુજ ભાલમાં:
ઓ આત્મદેવ ! વિ.

મ્હેક મ્હેક મ્હેકે નવવાસના વિરાટની:
મ્હેકે સુગન્ધો અંગરંગમાં:
ઓ આત્મદેવ ! વિ.

વનનાં ઉંડાણુ ભરી બોલે છે કોકિલા:
બોલી કોયલ ઉરઆભમાં:
ઓ આત્મદેવ ! વિ.

ચન્દનચોક ઢળે તેજ કેરી વાદળી;
તેજ એ ઢોળાય પ્રાણચોકમાં:
ઓ આત્મદેવ ! વિ.

રમતી વસન્ત આજ વિશ્વ કેરી વાડીએ:
રમો મ્હારી આંખના ઉદ્યાનમાં:
ઓ આત્મદેવ ! આવો, હો આવી વસન્ત આ.

આભનાં કુંકુમ

અહો ! આજ કુંકુમ ઢોળાયેલ આભમાં.
ઉગ્યાં સૃષ્ટિનાં સૌભાગ્ય !
રૂડા સૂર્યના સોહાગ !
આજ કુંકુમ ઢોળાયેલ આભમાં.

અહો ! આજ પૂર્વની અલકો ઉડે વિશ્વમાં;
થાય જગત ઝળક ઝળક,
જાણે બ્રહ્મછાંટી ભળક !
આજ કુંકુમ ઢોળાયેલ આભમાં.

અહો ! આજ તેજના ફૂવારા ફૂટે ફાગના;
ઉડે શેડ એ અનન્ત,
વન્દે સન્ત ને મહન્તઃ
આજ કુંકુમ ઢોળાયેલ આભમાં.

આભને આરે ચાંદલો

આભને આરે ચાંદલો, હો નણદલ નેણુમીઠડાં !
કાંઇ રસનો ઉગ્યો રસરાજ;
હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા !

ચોકમાં ચન્દની ઢોળાણી, હો નણદલ નેણુમીઠડાં !
કાંઇ આવો એ ઝીલવાને કાજ:
હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા !

વીરા ત્હમારા વેગળા, હો નણદલ નેણુમીઠડાં !
જાણે આકાશઆરાના ચન્દ:
હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

વીંખી આશ્રેરી વાટડી, હો નણદલ નેણુમીઠડાં !
ઉરે બોલે એના પડછન્દ;
હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

ઝાંખી-ઝાંખીને થાકી ગઇ, હો નણદલ નેણુમીઠડાં !
એ તો હૈયે-લલાટે, ત્હો યે દૂર;
હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

અંગ અડકે, ના ઝલાય એ, હો નણદલ નેણુમીઠડાં !
એવાં પ્રીતમની ચન્દનીનાં પૂર,
એવા વ્હાલમની વાંસળીના સૂર;
હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

પ્રાણુ તો મ્હારા પોયણું, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
રાતે ઉઘડે ને દિવસે એ શાન્ત;
હો નણુદલ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

ઝીલું એ ચન્દ્રની ચન્દની, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
મ્હારા ઉરની અગાસીને એકાન્ત;
હો નણુદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા,

વીરા ત્હમારા વેગળા, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
મીઠી મોહિની વરસે મહારાજ;
હો નણુદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

હૈયાના ચોકમાં ચન્દની, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
કાંઇ આવો એ ઝીલવાને કાજ;
હો નણુદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

આયુષ્નાં પર્વ

આજ આયુષ્નાં પર્વ,
આજ આયુષ્નાં પર્વ,
હૈયાં વરસે છે હૃદયદેવનાં.

આજ આત્માનાં પર્વ,
આજ આત્માનાં પર્વ,
આત્મા વરસે છે આત્મદેવના.

ઘન વરસે જલધાર, ને તરૂવર વરસે ફૂલ:
રવિ વરસે કિરણાવલિ:
અમે વરસીએ આત્મ આ અમૂલ:
હો સુહાગિયાં ! આજે ઉત્સવ આત્મસંઘનો.

આજ આત્માનાં પર્વ,
આજ આત્માનાં પર્વ,
આત્મા વરસે છે આત્મદેવના.

આષાઢી વાદળી

વીંજે ભરી, રે હો! વીંજે ભરી,
આ આષાઢી વાદળી વીંજે ભરી.

ચોમેર ચમકે છે દૃષ્ટિની દામિની;
આંખડીની આશ એ શું ચારૂ ચીતરી!
આ આષાઢી વાદળી વીંજે ભરી.

કુંકુમથાળ લેઈ આવી સોહાગણ:
સોહાગકિરણોની ઝરમર ઝરી:
આ આષાઢી વાદળી વીંજે ભરી.

મ્હાલે મંહી નીર ગંભીર મેઘનાં;
મેઘલી એ રાત જાણે ચન્દ્રનીતરી:
આ આષાઢી વાદળી વીંજે ભરી.

ઓઢી રૂપચુન્દડી રમતા રઢિયાળી:
રૂપના સાગરિયાની એ સુન્દરી:
આ આષાઢી વાદળી વીંજે ભરી.

હૈયાની વેલને અમીનાં ફૂલ ઉગિયાં;
ઉરની રસમૂર્તિ શું આભ ઉતરી!
આ આષાઢી વાદળી વીંજે ભરી.

કદંબનાં ફૂલ

હું તો ગઈ'તી કદંબના ઝાડે કદંબનાં ફૂલ લેવા;
હું શું જાણું કો આવે પછવાડે કદંબનાં ફૂલ લેવા?

હું તો વગડાની વાટે ચાલી કદંબનાં ફૂલ લેવા;
એહ આવ્યા જાણે વને વનમાળી કદંબનાં ફૂલ લેવા.

મ્હેં તો મુખડું એને ઝાંખ્યું કદંબનાં ફૂલ લેવા;
એણે નેણલેથી નેણબાણ નાંખ્યું કદંબનાં ફૂલ લેવા.

મ્હેં તો લીધો એ કુંજનો કેડો કદંબનાં ફૂલ લેવા;
એણે ઝાલ્યો મ્હારો પાલવછેડો કદંબનાં ફૂલ લેવા.

હું તો ગઈ'તી ધરાને ઢાળે કદંબનાં ફૂલ લેવા;
એહ આવ્યા મ્હારી દેહની ડાળે કદંબનાં ફૂલ લેવા.

× કાશ્મીરી શાલ ×

હું તો ઓઢું-ઓઢું ને સરી જાય રે
મ્હારી કાશ્મીરી શાલ;
મ્હારૂં હૃદય ઢાંકું એવી બતાવ સખિ રે !
કોઇ લાજવણુ શાલ. ધ્રુવ.

ધરી ઝોળી એક યોગીરાજ આવિયા રે લોલ;
મ્હેં તો છાતી પર છુન્દણાં પડાવિયાં રે લોલ;
મોંઘા ભિક્ષામન્ત્ર મનડે જડાવિયા રે લોલ;
પછી ઓઢવા ખરીદી આ રસાલ
મ્હારી કાશ્મીરી શાલ.

મ્હારૂં હૃદય ભરાયું અને વાધતું રે લોલ;
મ્હારી ચોળી કેરાં બન્ધનો હરાવતું રે લોલ;
મ્હારા સાળુડાનું પોત તો આછું હતું રે લોલ;
પછી ઓઢવા ખરીદી આ વિશાલ
મ્હારી કાશ્મીરી શાલ.

મ્હારે હૈયે બ્હેન ! શાલ ન આવી રહે રે લોલ;
મ્હારી લાજ કેરાં ચીર તે લેતી વહે રે લોલ;
રખે ! ઉલ્લેખ લોક કો વાંચી લહે રે લોલ;
મ્હને ગૂંથી આપ, રાજવણુ બાલ !
એક અદ્દભુત શાલ.

મ્હારૂં હૃદય ઢાંકું એવી બતાવ, સખિ રે !
કોઇ લાજવણુ શાલ.

કાળની ખંજરી

કાળની ખંજરીના ઝણકાર
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર !

રજની આથમે, દિવસ ઉગે છે,
દિશા ઉઘાડે બાર;
યુગ ઉતરે, નવયુગ બેસે આ:
એના મહાઉચ્ચાર–
વીરના એવા ધનુટંકાર
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર !

શીંગી વાગી, શંખ પૂર્યાં,
દુંદુભી દે છે વિધિકાલ;
અવનીઉરમાં, ગગનગુફામાં
ગાજે યુગના બોલ:
ભૂતભાવીના એ ભણકાર
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર !

રુદ્ર નોતર્યા, જોગણી નોતરી,
નોતરિયા યમદેવ;
ભાગ્યબોલ બોલે છે આજે
કાળપુરુષ સ્વયમેવ:
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર!
કાળની ખંજરીના ઝણકાર.

કાળની ખંજરીના ઝણકાર
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર!

જરા થોભ

ચન્દ્ર! જરા જાતાં–જાતાં તો આપુ! થોભ.
વીર ફૂલડે વધાવું,
મ્હારે હઈડે હુલાવું:
જરા જાતાં–જાતાં તો આપુ! થોભ.

આવ, આંખડીમાં ચન્દ્ર! મૂકી રાખું:
મ્હારા માથાનો મુગટ કરી ઝાંખું;
મ્હારા મન્દિરના દેવ સ્થાપી પૂજું–પૂજાવું, હો ચન્દ્રજી!
વીર! ફૂલડે વધાવું,
મ્હારે હઈડે હુલાવું,
જરા જાતાં–જાતાં તો આપુ! થોભ.

રસરાસ અધૂરા કો રહી જશે;
કંઈ–કંઈની બેલડીઓ યે તૂટશે;
પ્રાણ વારૂં, પાલવડો પ્રસારૂં, ઉભા રહો, હો ચન્દ્રજી!
વીર ફૂલડે વધાવું,
મ્હારે હઈડે હુલાવું,
જરા જાતાં–જાતાં તો આપુ! થોભ.

ચન્દ્ર! જરા સાચું–ખોટું તો આપુ! થોભ.

❀

જાવા દ્યો જોગીરાજ !

જાવા દ્યો, જોગીરાજ! અળગા રહો, નાથજી !
આમ શું માયા લગાડો રે ?
સરિતાને કાંઠડે કે વનની મરૂઢીમાં–
ક્યહાં તમ ફુલરોપ રોપશો રે ?
જાવા દ્યો, જોગીરાજ !

ભેખ હસાવશો ને ચુંદડી લજાવશો,
રત્નોને રજ તો ચ્હડાવશો રે:
હું તો છું બાલુડી ને આપ દેવદેહી,
આંખડલી રાજ ! મા નચાવશો રે:
જાવા દ્યો, જોગીરાજ !

ટહુકો

વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.
મોંઘા આલાપ, લોલ ઉરના વિલાપઃ
વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.

સરિતાની કુંજ મંજુ ટહૌકાની રેલમાં
ઝૂલી, ઝૂકયાં કો ચતુરાનાં ચાપઃ
વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.

ધીમી ધીમી મ્હારી કોકિલા ગૂંડે છે;
માનવી સુણે છે કેલિના કલાપઃ
વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.

ડોલતા ડુંગર

અન્ધારી રાતના ડુંગર ડોલે રે:
જગમાં અન્ધારાં ઢોળે:
સોહાગી રાજ!
ડુંગર ડોલે ને મ્હારાં હૈયાં ડોલે રે.

મેઘલી સ્હાંજ શા ડુંગર ડોલે રે:
મુંગા યે મોરલા બોલે:
સોહાગી રાજ!
ડુંગર ડોલે ને મ્હારાં હૈયાં ડોલે રે.

જુગજુગના જોગી જેવા ડુંગર ડોલે રે:
ઝૂલન્તા ઝાડીઓને ઝોલે:
સોહાગી રાજ!
ડુંગર ડોલે ને મ્હારાં હૈયાં ડોલે રે.

કાળની કીકી સમા ડુંગર ડોલે રે:
વિશ્વ રમે એહ દૃષ્ટિછોળે:
સોહાગી રાજ!
ડુંગર ડોલે ને મ્હારાં હૈયાં ડોલે રે.

બ્રહ્માના પદ્મ પેરે ડુંગર ડોલે રે;
આતમ ડોલે એ હિંડોલે:
સોહાગી રાજ!
ડુંગર ડોલે ને મ્હારાં હૈયાં ડોલે રે.

અમ્મર આયુષ્યના ડુંગર ડોલે રે;
ડોલે ભૂગોલ ને ખગોલે:
સોહાગી રાજ!
ડુંગર ડોલે ને મ્હારાં હૈયાં ડોલે રે.

તમીસ્રા

નમે આભમાં અન્ધાર, રમે વીજના ચમકાર,
જળની ઝડીઓ પડે પૂરમાં, હો બ્હેન !
દમે હૈયાના ભાર, ઝમે નયણુાંની ધાર,
વ્હાલાની વાત જાગે ઉરમાં, હો બ્હેન !

ચ્હડી અટારી આંખને જૂવે જીવ એ પન્થ;
ઢળે તિમરનાં ઝાપટાં,
મંહી ઘેરાણુા કોડીલા કન્થ, હો બ્હેન !
જળની ઝડીઓ પડે પૂરમાં, હો બ્હેન !

કાળાં કાજળનાં વાદળાં, હો બ્હેન !
કાળો કાળો વરસાદ,
મહાજગત ભીંજે એ કાજળજળે, હો બ્હેન !

યુગયુગ કેરી વાત, પ્રલય તણાં પાણી પડે;
મંહી ડૂબ્યાં દિવસ ને રાત,
એક આંગણુ ઉભો મેલુલો,

એવા વરસે અન્ધાર, ઝીણા વીજના ચમકાર,
જળની ઝડીઓ પડે પૂરમાં, હો બ્હેન !
દમે હૈયાના ભાર, ઝમે નયણાંની ધાર,
વ્હાલાની વાત જાગે ઉરમાં, હો બ્હેન !

અન્ધારી રજની ને આંસુનાં પૂર,
ઉંડું આકાશ અને આઘેરાં ઉર;

કહે, સખિ ! કેમ કરી ઉતરૂં ?
વ્હાલાજી શઠ વીસરેલ;
સાંખ્યું સૂકાને ભાગી પડયું,
હોડી ઉભી જળરેલ;
મ્હારી હોડી ઉભી જળરેલ.

નન્દિની

ખમ્મા મ્હારી નન્દિની ! રે નન્દિની !
કુંળું ત્હારૂં હૈયું સંભાળ એક, નન્દિની !
ખમ્મા મ્હારી નન્દિની ! રે નન્દિની !

ખેલતાં શું કાંટા વાગ્યા ? બાપુ નન્દિની !
કેવડાને ક્યારે જતી ન, બ્હેન નન્દિની !
મોગરાના મૂકજે કિરીટ શિરે, નન્દિની !
ખમ્મા મ્હારી નન્દિની ! રે નન્દિની !

ઉડતાં કો તેજ શું વાગ્યાં ? બાપુ નન્દિની !
વીજળીને ઝાલવા જતી ન, બ્હેન નન્દિની !
ચન્દ્રિકામાં ઝીલજે ઝીલાય તેમ, નન્દિની !
ખમ્મા મ્હારી નન્દિની ! રે નન્દિની !

કોકિલાની કેલિ વાગી શું ? બાપુ નન્દિની !
પુષ્પના શું વાગ્યા પરાગ ? બ્હેન નન્દિની !
વ્હાલઘેલી વાટમાં વસન્ત વાગી ? નન્દિની !
વેણુ ? કે કો વાગી સુહાગી રાજઆંખડી ?
ખમ્મા મ્હારી નન્દિની ! રે હો નન્દિની !

નીર ડોલે

નીર ડોલે, નીર ડોલે, સૃજનનાં નીર ડોલે રે;
નીર ડોલે, નીર ડોલે, પ્રલયનાં નીર ડોલે રે. ધ્રુવ.

નેહે જગમાત કેરી આંખડી રે ડોલે;
ડોલે હરિ લક્ષ્મીજીને ખોળે:
સૃજનનાં નીર ડોલે રે.

શેષ કેરા મણિ ડોલે, સાગરતરંગ ડોલે;
ડોલે બ્રહ્મા પદ્મને હિન્ડોલે:
સૃજનનાં નીર ડોલે રે.

નિરખી જગનાથ કેરાં હૈયડાં હસી રહ્યાં;
મૂક્યું નૃત્ય તે દિને ભૂગોલે:
સૃજનનાં નીર ડોલે રે.

નીર ડોલે, નીર ડોલે, પ્રલયનાં નીર ડોલે રે.

નેણુલનાં મહેમાન

આભમાં ઉગતી કલાનો ચન્દ્ર ઉગ્યો,
કે ચન્દની શું મટકાં ભરે રે લોલ;
જાણે કોઇ બ્રહ્મપુરનો રમનારો
આગમની વાતું કરે રે લોલ.
ન્હાળ્યા—ન્હાળ્યા પાંપણુને પલકારે,
ત્યહાં દેવ શા ઉડી જશો રે લોલ;
એવા મ્હારા આતમનાં મહેમાન!
કે ક્યહારે પાછા આવશો રે લોલ?

મીઠડા મધુરસ ટહુકે મોરા,
કે વીજળી ઝબકે ઝીણી રે લોલ;
જાણે કોઇ સ્નેહભૂખી મીટડી મટકે,
પ્રચંડ ને હૈયામીણી રે લોલ.
દીઠડી—ન દીઠડી ત્યહાં વીજ એ વિરામી,
કે કીકીઓની કુંજથી રે લોલ;

એવાં મ્હારાં મનડાનાં મહેમાન
 કે આજ અહિયાં નથી રે લોલ.

લીલી–રંગલીલુડી વગડાની વાટે
 કે ધોડીલા રૂમે–ઝૂમે રે લોલ;
પનિહારી પાણી ભરે પાણીઘાટે,
 કે નેણુલાં નાચે–રમે રે લોલ.
આદર્યા—ન આદર્યા અનન્તના સન્દેશા,
 ત્હાં આથમ્યા એ ઓરતા રે લોલ;
એવાં મ્હારાં નેણુલનાં મહેમાન !
 કે નિત્યનાં છે ન્હોતરાં રે લોલ.

ન્હોતરાં

કે આભમાં ચમકે પુનમચન્દ્રમા રે;
કે એહવો ચમકે ઉરનો ચન્દ:
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

કે ચોકમાં ઉછળે ચન્દ્રની ચન્દની રે;
કે એહવો ઉછળે ઉર આનંદ:
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

કે કુંજમાં કોયલડી ટહુકા ઝરે રે:
કે મોરલો બોલે મનને મ્હોલ:
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

કે પાદર પનિહારીઓ પડઘા પૂરે રે;
કે ગામમાં ગાજે એ રસબોલ:
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

કે વાડીએ ચૈતર ચંપો મ્હોરિયો રે;
કે મ્હોર્યો વસન્તનો મુજ છોડ:
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

કે ફૂલડે ફૂલડે પરિમલ જાગિયા રે;
કે જાગ્યા જીવનના કાંઇ કોડ:
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

કે તારલા હરિની ઉતારે આરતી રે;
કે એવા આરતના મુજ ભાવ:
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

કે મ્હારી યે ઉગશે પુણ્યની પર્વણી રે;
કે આવજો ત્ય્હારે મઢૂલીએ, માવ!
સલૂણા
દિલના દેવને ન્હોતરાં રે.

❦

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

સખિ ! આવે–આવે ને ઓસરે,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
એવાં માહિષ્મતીનાં નીર,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
સખિ ! છોળ ઉછળે બધું ભીંજવી,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
એને છાંટણે છંટાય મ્હારાં ચીર,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

મ્હારે પાંચ–પાંચ તત્ત્વના માંડવા,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
મ્હારે ત્રણ–ત્રણ ગુણની વેલ :
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
મ્હારે બુદ્ધિના બાગ ઉગાડવા,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
મ્હારે ભરવી સંસારિયાની હેલ,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

સખિ ! નીર ઉછળે એ અનન્તનાં,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
એનાં ભરતી ને ઓટ છે અઘાર,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
સખિ ! કાળના કૂવાને કાંઠડે
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
મંહી માંડી દિશાઓના દોર
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

જગપંખાળાં પંખેરૂ પરવરે,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
કાંઈ ઉછળે નિઃસીમના સંભાર,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
સખિ ! આવે–આવે ને ઉભરે,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?
એવા આત્માની નદીઓનાં નીર;
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

❀

પારકાં કેમ કીધાં ?

—

હરિ ! નેહને નેણુલે ઝુલાવી
ને દેવનાં દાન દીધાં ;
પછી ભવને ભૂલામણે ભૂલાવી
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! ચન્દ્રમા શા રમકડે રમાડી
ને દેવનાં દાન દીધાં ;
પછી આત્માની જ્યોતને બૂઝાવી
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! પાંગરાવી આભને ય ભેદી,
ને દેવનાં દાન દીધાં ;
પછી આનન્દવેલડી ઉચ્છેદી
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! અમૃતના ઓઘ ન્હોતા છેટા,
ને દેવનાં દાન દીધાં :
પછી ખારે ખારે સાગરે ઉશેટ્યાં,
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! તારલાની ચુંદડી ઓઢાડી,
ને દેવનાં દાન દીધાં ;
પછી અગ્નિની સેજમાં પોઢાડી
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! પુણ્યનાં સોણુલાં પમાડ્યાં,
ને દેવનાં દાન દીધાં ;
પછી દુઃખપાપદવમાં દઝાડ્યાં,
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! અજવાળે અમને ઉછેર્યાં,
ને દેવનાં દાન દીધાં ?
પછી અન્ધારે શાને ઉશેટયાં ?
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! હોમ્યાં હુતાશમાં શે ફૂલો ?
ને દેવનાં દાન દીધાં ;
એ તે આપ, કે બ્રહ્માજી ભૂલ્યો ?
કે પારકાં કેમ કીધાં ?

પુનમની પગલીઓ

સખિ ! જોને ગગનને ગોખ રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઈ નગર–નગરને ચોક પુનમની પાંખડીઓ;
સખિ ! સરોવરે પોયણાંને ભાલ રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઇ તોરણે બાંધી ત્રિલોક પુનમની પાંખડીઓ.

અહો ! અમુલખ અવસર આજ રે પુનમના પડછન્દા,
સુણુ સજનિ ! આ ચન્દનીને છોળ પુનમના પડછન્દા;
ત્હારી ઉડન્તી આંખડીને ભાવ રે પુનમના પડછન્દા,
ત્હારા અંગઅંગ કેરે હિન્ડોળ પુનમના પડછન્દા.

આ સરિતાની લહેરે લહેર રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઇ સુન્દરી–સુન્દરીને દેહ પુનમની પાંખડીઓ;
વેરે પગલીએ પગલીએ પ્રાણુ રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઇ નયણેથી નીતરતે નેહ પુનમની પાંખડીઓ.

અને સહિયર સમાણી ! ત્હારે રાસ રે પુનમના પડછન્દા,
ત્હારે તાળી—તાળીને મદશોર પુનમના પડછન્દા;
ત્હારા સૌભાગ્યકંકણે હસન્ત રે પુનમના પડછન્દા,
ત્હારા હૈયાને ટહુકતે મોર પુનમના પડછન્દા.

મ્હારા પિયુજીના હાસને પુંજ રે પુનમની પાંખડીઓ,
મ્હારા નાથની કીકીને કુંજ પુનમની પાંખડીઓ;
મ્હારાં બાલકડાંને કલબોલ રે પુનમના પડછન્દા,
મ્હારા સારા સંસારને કલ્લોલ પુનમના પડછન્દા.

પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે

ના'વ્યા એ નણદલના વીરા,
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે. ધ્રુવ

સોળ—સોળ પાંખડીનાં કમળ મંગાવ્યાં;
નિત્ય નિત્ય લખી લખી થાકી:
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

રોજ રોજ રજની તો તારલે ભરેલી;
જોઇ જોઇ એહ હું તો થાકી:
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

સ્હાંજ ને સ્હવાર બોલે બોલ દેવઘંટા:
વાંચી વાંચી ભાગ્ય એમાં થાકી:
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

ઘડી ઘડી પિયુને પુકારે ઓ! પપૈયો;
સુણી સુણી શબ્દ એહ થાકી:
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે,

ન્હાતી હું અખંડ એની હાસ્યચન્દનીમાં;
ચન્દની આ ઓઢી ઓઢી થાકીઃ
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે

ચન્દ્ર ! ત્હારા સમું એનું વદન સોહામણું;
એના વિના ન્હાળી ત્હને થાકીઃ
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

ના'વ્યા એ નણદલના વીરા ને પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

પ્રીતિના પરોણા

મેઘ બોલે ને મોરલા ડોલે છે;
ઉરે સ્મરણોનાં સોણલાં બોલે છે:
મેઘ બોલે ને મોરલા ડોલે છે.

વીજ ચમકે ને આંખડી ચમકે છે:
માંહી ઘમ્મર વ્હલોણું ઘમકે છે:
મેઘ બોલે ને મોરલા ડોલે છે.

ચાપ ચ્હડિયાં મહેન્દ્રનાં મેઘલિયે;
બાણ વાગ્યાં એ કોકને કુંજગલીએ:
મેઘ બોલે ને મોરલા ડોલે છે.

આભ ગાજે ને ગેબનાં ઘોર લાવે;
કાંઇ આઘેના સન્દેશા સંભળાવે:
મેઘ બોલે ને મોરલા ડોલે છે.

આજ પુનમચન્દ, ઘન ઘેરાણો;
મ્હારા મનનો મયંક નથી ઝંખવાણો:
મેઘ બોલે ને મોરલા ડોલે છે.

આ ઝડીઓ પડે, જગ લે લ્હાવો:
મ્હારી પ્રીતિના પ્રાહુણા ! ઘેર આવો:
મેઘ બોલે ને મોરલા ડોલે છે.

પ્રેમનગરના રાજવી

કે આભમાં ડગમગ ડોલે વાદળી રે:
કે માહરે મન મહેરામણુ મેઘ:
કે પિયુજી પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે મેઘમાં ઝગમગ ઝબકે વીજળી રે;
કે વીજ શા નેણુલે નાચે નાથ:
કે પિયુજી પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે ચોમેર વનરાજી ઢોળધ ઢળે રે;
કે મોરલો ગરજે વનને ગોખ:
કે પિયુજી પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે આછી-આછી ઓઢણુ પામરી રે;
કે આછાં આંજણુ, આછાં અંઘોળ:
કે પિયુજી પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે ઘેરા ઘેરા વનના માંડવા રે;
કે ઘેરાં વન, નદીઓનાં નીરઃ
કે પિયુજી પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે પદ્મથી છવરાઇ તવ પદ્મણી રે;
કે વીણવા આવજો એ, રસરાજ !
કે પિયુજી પ્રેમનગરના રાજવી રે.

બ્રહ્મના બ્રહ્મમહેલે

આવો–આવો, તીરથવાસી સન્ત હો !
બ્રહ્મના બ્રહ્મમહેલે:
જાગી–જાગી પૂરણ બ્રહ્મજ્યોત હો !
બ્રહ્મના બ્રહ્મમહેલે.

અન્ધારાં રેલી આભ રહ્યાં,
માંહી વેર્યા રતનના દીપ રે:
કેમે કરીને મ્હારે એહ ઉતરવા ?
એ સાગર, હું છીપ:
હો ! બ્રહ્મના બ્રહ્મમહેલે.

આંખ ભરી, મ્હારાં હૈયાં ભરાણાં,
ભરિયા સલૂણા સોહાગ રે:
એક ભરાય હવે આતમ માહ્યરો,
યુગનાં ભરાય તો તો ભાગ્ય,
હો ! બ્રહ્મના બ્રહ્મમહેલે.

માંડી દિશાઓ ને રોપ્યો માંડવડો,
 ચેતનસિંહાસન કીધાં રે;
વિલસે વિરાટને યે છોગલે છબીલો,
 વિશ્વને કલ્યાણ એણે દીધાં:
 હો ! બ્રહ્મના બ્રહ્મમહેલે.

જાગી–જાગી પૂરણ બ્રહ્મજ્યોત હો !
 બ્રહ્મના બ્રહ્મમહેલે.

બ્રહ્મવીંઝણો

નીલો કમલરંગ વીંઝણો, હો નન્દલાલ!
રઢિયાળો રતનજડાવ, મોરા નન્દનાલ!
બ્રહ્મા વીંઝે બ્રહ્મવીંઝણો, હો નન્દલાલ!

સોનાનો સૂરજ શોભિતો, હો નન્દલાલ!
રૂપેરી ચન્દની બિછાત, મોરા નન્દલાલ!
બ્રહ્મા વીંઝે બ્રહ્મવીંઝણો, હો નન્દલાલ!

કોરેમોરે ભર્યા હીરલા, હો નન્દલાલ!
ઝાલરે ઝીક કેરી વેલ, મોરા નન્દલાલ!
બ્રહ્મા વીંઝે બ્રહ્મવીંઝણો, હો નન્દલાલ!

દાંડી બ્રહ્માજીના હાથમાં, હો નન્દલાલ!
માનવીના ભાગ્યના એ ખેલ, મોરા નન્દલાલ!
બ્રહ્મા વીંઝે બ્રહ્મવીંઝણો, હો નન્દલાલ!

ભમ્મરને ટોડલે

તારલા રે! આવ મ્હારે અંબોડલે.
મ્હારે અંબોડલે,
કંઇ હાસ થોડે-થોડલે:
તારલા રે! આવ મ્હારે અંબોડલે.

આજ મ્હેં તો અલક અલક મોતીડાં પરોવિયાં:
મુખડાનાં ઝલક ઝલક જ્યોતિઓ ઝકોરિયા:
નેણતખ્તે સ્નેહરાજ સ્વામીને પધરાવિયા:

એકલો મા આવતો,
તું આવજે સજોડલે:
સાળુ છાનું ના ગમે
રમ ભમ્મરને ટોડલે:
તારલા રે! આવ મ્હારે અંબોડલે.

ભૂલકણી

હું તો ઉભી'તી આભલાંને આરે વસન્તની વાટ જોતી;
સજી આત્મા ને દેહ શણગારે, વસન્તની વાટ જોતી.

હું તો તારલે તારલે જોતી'તી, વસન્તની વાટ જોતી;
હું તો દક્ષિણપન્થ શોધતી'તી, વસન્તની વાટ જોતી.

ત્ય્હાં તો સૂરજ ચાલ્યા આઘેરા, વસન્તની વાટ જોતી;
મ્હેં તો માન્યા દિનનાથને નમેરા, વસન્તની વાટ જોતી.

હૈયાસૂની ને એકલી અટૂલી, વસન્તની વાટ જોતી;
હું તો વસન્ત માસને ય ભૂલી, વસન્તની વાટ જોતી.

મ્હને સખીઓ ભૂલકણી કહે છે, વસન્તની વાટ જોતી;
તાળી લેઇ-દેઇને સહુ હસે છે, વસન્તની વાટ જોતી.

હું તો ઉભી'તી આભલાંને આરે, વસન્તની વાટ જોતી;
કંઇક ભૂલી સલૂણા સંસારે, વસન્તની વાટ જોતી.

મહિડાં

હલકે હાથે ને નાથ ! મહિડાં વલોવજો,
મહિડાંની રીત ન્હોય આવી રે લોલ.

ગોળી નન્દાશે, નાથ ! ચોળી છંટાશે, નાથ !
મોતીડાંની માળા તૂટશે રે લોલ :
ગોળી નન્દાશે ને ગોરસ વહી જશે,
ગોરીનાં ચીર પણ ભીંજશે રે લોલ :
હલકે હાથે તે નાથ !

ન્હાની શી ગોરસીમાં જમનાજી ઉછળે
એવી ન નાથ ! દોરી રાખો રે લોલ :
ન્હાની શી ગોરસીમાં અમૃત કારિયાં,
હળવે ઉઘાડી નાથ ! ચાખો રે લોલ :
હલકે હાથે તે નાથ !

મળિયા મુજને નાથ

મેહુલો ગાજે ગોરંભતો રે,

કાંઇ કાજળકાળી રાત;

ઝબકે ઝીણી વીજલડી રે,

કાંઇ કરતી મેઘ શું વાત.

દીવડો છાયો પાલવડે રે,

હું તો ચાલી જગને ચોક;

સહિયર ! એ રે દીવડિયે રે

મ્હેં તો શોધ્યા ચૌદે ય લોક.

સાગર ગાજે ગોરંભતો રે,

કાંઇ મધદરિયે મધરાત

લહરે ઘેરાં લ્હેરખડાં રે,

કાંઇ ઉછળે નીર રતનાળ.

રતને મોહ્યાં છે મનડાં રે,

હું તો ચાલી જળને વંન;

સહિયર ! સાગરને માંડવ રે

મ્હારાં મ્હડયાં નમળગાં મંન

સંસાર ગાજે ગોરંભતો રે,
કાંઇ સુખદુઃખ કેરા ગોખ:
ઝબકે ઝાંખો મારગડો રે,
કાંઇ તેજઅન્ધારના ચોક.
પગથી લીધી મ્હેં પ્રેમની રે,
મ્હારે સાહેલીના સાથ:
સહિયર! એ રે મારગડે રે
કાંઇ મળિયા મુજને નાથ.

રંગઘેલી

રાસે રમે રંગઘેલી,
સાહેલડી રાસે રમે રે. ધ્રુવ.

અબીલગુલાલના સાથિયા રે પૂર્યાં;
વિશ્વ ભરી છોળ એ ઉડેલી:
સાહેલડી રાસે રમે રે.

ચોળીમાં મોરલા ને ચુન્દડીમાં ચાતકા:
અંગઅંગ ફૂલડે ફૂલેલી:
સાહેલડી રાસે રમે રે.

આંખોમાં ઉગિયા આશાના ચન્દ્રમા:
મુખડે શી મોહિની ચડેલી!
સાહેલડી રાસે રમે રે.

ભ્રૂકુટિ નમેલી, કંકણી યે નમેલી·
નમણી નમેલી દેહવેલી:
સાહેલડી રાસે રમે રે.

મદે ઢળી ચાલમાં, સોહાગભર્યા ભાલમાં,
કામિનીની કવિતા ઝુકેલી :
સાહેલડી રાસે રમે રે.

આત્માની પ્રેમજ્યોતે દેહે કીધા દીવડા :
દીપે દીપે દુનિયાં દાઝેલી :
સાહેલડી રાસે રમે રે.

મેદની ભૂલાવી, મહામાયા સ્મરાવતી,
કૂદડી ફરે છે અલબેલી :
સાહેલડી રાસે રમે રે.

રાસે રમે રંગવેલી,
સાહેલડી રાસે રમે રે.

રાસ

સખિ ! આજે મૃદંગચંગ સાજે
 કિરીટ શીર્ષ છાજે વિરાજે વસન્તના.
 વેણુ વાજે, સ્નેહ પાજે ;
 ત્હારે કાજે કુંજ ગાજે :
 સખિ ! આજે વિ. ધ્રુવ.

બેઠી બાલા વિશાલા ઉમંગમાં ;
વાટ જોતી કપોતી શી અંગના :
પન્થ ભાળે—નિહાળે છે કન્થના
 હસન્ત આ દિગન્તમાં :

 વેણુ વાજે, સ્નેહ પાજે :
 ત્હારે કાજે કુંજ ગાજે :
 સખિ ! આજે વિ.

લોક-લોકના રાસ

નિરખો આ રાસ લોકલોકના રે,
રમે સૃષ્ટિ ને સૃજનાર:
રમે સૃષ્ટિ ને સૃજનાર:
અંગુલિમાં અંગુલિ પરોવીને
ખેલે તેજ ને અન્ધાર:
ખેલે તેજ ને અન્ધાર:
રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

પુરુષ ને પ્રકૃતિની બેલડી રે
ફરે ફૂદડી અનન્ત;
ફરે ફૂદડી અનન્ત:
તણખા વેર્યાં નયનતેજના,
ત્હેનાં બનિયાં બ્રહ્માંડ:
ત્હેનાં બનિયાં બ્રહ્માંડ:
રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

પૃથ્વી ફરતો ફરે ચન્દ્રમા રે,
પૃથ્વી સૂર્યને ઘેરાટ ;
પૃથ્વી સૂર્યને ઘેરાટ :
સૂર્યે ચોપાસ મહાસૂર્યની;
એમ ઘૂમતો વિરાટ :
એમ ઘૂમતો વિરાટ :
રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

રાજા પ્રજા ને મહાપ્રજા રે,
વ્યષ્ટિ સમષ્ટિ સમસ્ત ;
વ્યષ્ટિ સમષ્ટિ સમસ્ત :
દેહી ને દેહની લીલાકલા:
સૌના ઉદયો ને અસ્ત ;
સૌના ઉદયો ને અસ્ત :
રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

❦

વડલો

વડલો વનશોભાનો રાજવી રે !
વડલો સાયરસરને તીર જો ;
વડલો ઘટાગુફાઓથી ડોલતો રે,
વડલો, મેઘ શો, ઘેરગમ્ભીર જો :
વડલો ગુણગરવો ગોરંભતો રે.

ચાર–ચાર માંડી દિશાઓ દિગન્તમાં રે,
ચાર–ચાર માંડયા ખંડ આ લોક જો ;
ચાર–ચાર મારગ વનવન વીંધતા રે,
સહુના સંગમ વડને ચોક જો :
વડલાની કુંપળીએ વેદ ચારે લખ્યા રે.

વડલાને ગોખ કાંઇ કોકિલા ટહૌકા ઝીલે રે,
વડલાની ડાળીએ મોરલા ઝૂલે જો :
વડલાને છાંયડે તપસી તપસ્યા તપે રે,
ગોપ કો વાંસળી વાતાં ભૂલે જો :
વડવાઇની જાળીઓ ભૂલભૂલામણી રે.

ઘામ ધખ્યા, ને પિયાવા માંડિયા રે,
પન્થી આવે–આવે, ને જાય જો ;
વિસામે ઘડિયેક કાંઇ વિરમે રે,
મીઠડાં પાણી, પ્રારબ્ધ શાં, પાય જો :
જોગન્દર વડલો જોગસમાધિમાં રે.

જાણે ચન્દરવો વનચોકનો રે,
જાણે વનહરિયાળીનો થાળ જો ;
જાણે ઘુમ્મટ વનમન્દિરનો રે,
જાણે કલ્પવૃક્ષની કો ડાળ જો :
વડલે ફૂટે ફૂવારા તેજના રે.

લટકે લહેરાતી જગજૂની જટા રે,
પ્રસર્યાં મૂળ તો પૃથ્વિપુરાણુ જો :
પાંદડે-પાંદડે પગલાં કાળનાં રે,
વડલો ભાખે ત્રિકાળની વાણુ જો :
વડલો વનવનના રાસો ભણે રે.

વડલો વનલક્ષ્મીનો રાજવી રે,
વડલો જગવાડીનો જોગેશ જો :
વડલો વિધિવાવ્યો છોડ ભાગ્યનો રે ;
જગનો વડલો ભારતદેશ જો :
જગવડલા ! શોભાવી જગ શોભજે રે.

વનનાં આમન્ત્રણ

વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !
પુરને મહેલ શી ઉણપો હશે ?
લીલમલીલી એ કુંજો ઘેરાય, ત્ય્હાં
એવી વિરાટની વિભૂતિ શી વસે ?
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં સાહેલડી !

વનમાં કોયલડી ટહુકે, સાહેલડી !
પુરમાંની મેના તો પીંજરે પડી ;
વનમાં કો ગોપિકા ગાજે ગગન ભરી,
પુરમાં પટરાણીઓ રમણે ચ્હડી :
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વન માંહિ કેસરીની કેસર સાહેલડી !
પુરમાં કિરીટીનાં કિરણો સ્ફુરે ;
વનમાં વૈરાગ્ય ને વિલાસ છે સોહામણા,
પુરમાં સુવર્ણનાં સ્વપ્નાં ઉરે :
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વનમાં સરોવર ઘેરાં, સાહેલડી !
પુરના તો કુંડ કાંઇ છાછરછલ્લા ;
વનમાં શકુન્તલા, ને વન માંહિ રાધિકા,
પુરમાં તો કુબજાનાં કામણ, ભલા !
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વન કેરા આંબલા મ્હોર્યા, સાહેલડી !
પુરમાં કટોરાઘાટ કુંડાં ઉભાં ;
વનમાં જોગી જહાંગીરી માણે, સખિ !
પુરમાં ગરીબીનાં દિલડાં દૂભ્યાં :
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !
વનમાં તપોવને તપસી, સાહેલડી !
પુરમાં વણિક કાંઇ વણજે ખીલ્યા;
વનમાં તો વિશ્વનો વિહારી વિહારે, ને
પુરમાં મનુષ્યની ઝળાકે કલા :
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !
પુરનાં યે પુણ્યપાપ ઓછાં નથી ;
વનની મઢૂલીમાં સીતા ને રામજી,
રમશું ત્હાં વનની કથાઓ કથી :
ચાલો, વનવનની કથાઓ કથી :
વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વસન્તની વસન્તિકા

આજ પૃથ્વીને નવપાંખડીઓ પ્રગટી જો !
પાંખડીએ-પાંખડીએ પૃથ્વીનાં પુણ્યો ઉગે.
આજ વાદળનાં દેવબારણિયાં ઉઘડયાં જો !
વાદળથી વરસે હો ! વસન્તની વસન્તિકા.

દિવસે અર્ચ્યાં કેસરચન્દનની અર્ચા જો !
રજનીને ભાગ્યે કંઇ નિર્મલ ચાંદલો.
રંગરસિયાંના જાગ્યા મનના કોડ જો !
સોહાગણુ આવી હો ! વસન્તની વસન્તિકા.

વસુન્ધરાના વસુઓ વન ઉભરાયા જો !
ગન્ધવતીના ગન્ધ જગત પમરી ઉઠયા.
હેલે ચ્હડયાં હૈયાનાં રસસરવરિયાં જો !
રસલહરે લહરે હો ! વસન્તની વસન્તિકા.

પલ્લવપાળ પંખી બેઠાં બેલડીએ જો !
મંજરીને ગોખે કંઇ કોયલ રાણી ટહૌકા કરે.
સંજીવનના અમીકણુ છાંટી ધૂમતી જો !
જનવનના મહેલે હો ! વસન્તની વસન્તિકા.

ફૂલડે ઝબકી વસન્તની વીજલડી જો !
નયનનયન રમતી હો ! વસન્તની વસન્તિકા.
ઉરમાં, કુલમાં, દેશમાં, જગને ચોક જો !
બ્રહ્માંડે વિલસે હો ! વસન્તની વસન્તિકા.

વસન્તને વધામણે

હો ! લીમડા મ્હોર્યા વસન્તની વાટમાં રે;
કે પાંગર્યા સંસારિયાના પન્થ જો !
કે કડવા ને મીઠડા એ લ્હાવા લીજીયે રે ;
કે પ્રારબ્ધ લખશે કોડામણો કન્થ જો !
હો સહિયરો ! ચાલો વસન્તને વધામણે રે.

હો ! કેસુડાં મ્હોર્યાં વસન્તના ચોકમાં રે :
કે ઉરના ઉત્સવ એળે ન જાય જો !
કે ચન્દનીની લહરો જગતમાં હેલે ચ્હડી રે;
કે નયનોનાં નાવડાં ઝોલાં ખાય જો !
હો સહિયરો ! ચાલો વસન્તને વધામણે રે.

હો ! આંબલા મ્હોર્યો વસન્તના આભમાં રે ;
કે અન્તરિક્ષ હીંચકે રસના મ્હોર જો !
કે હળવં હીંચે એવા ઉરઆભમાં રે
કે પ્રીતમ પ્રગટી પ્રેમને દ્વાર જો !
હો સહિયરો !ચાલો વસન્તને વધામણે રે

હો ! રંગરંગ પૂર્યા વસન્તને આંગણે રે ;
કે અંગઅંગ છંટાયા આનન્દ જો !
કે છાંટણે છાંટિયા ચરણુ ને ચોરસા રે :
કે છાંટયા હૈયાના પણ ચન્દ જો !
હો સહિયરો ! ચાલો વસન્તને વધામણે રે.

હો ! ફૂલડાં ફોર્યાં વસન્તની વાડીએ રે ;
કે ફૂલી તનમનની ફૂલવાડી જો !
કે સહિયરોનાં વદનકમળ પણ ફૂલિયાં રે;
કે ફૂલડાં શી ફૂલું હું ફ્હાડી ફ્હાડી જો !
હો ! સહિયરો ! ચાલો વસન્તને વધામણે રે

વસન્તરંગ

સૃષ્ટિને સૃષ્ટાએ સંજીવન છાંટિયાં ;
દેવરંગ દીપતા દિગન્ત હો !
વસન્તરંગ ગગને વ્હડે રે.

ફૂટે જનવનને નવપાંખો નવપલ્લવે ;
પૃથ્વી વેરે ફૂલડે વસન્ત હો !
વસન્તરંગ જગતે વ્હડે રે.

ઉછળે રસઓઘ કાંઇ અંગમાં ને આત્મમાં ;
ઉષ્માના ગાજે ગગન ધોધ હો !
વસન્તરંગ હૈડે વ્હડે રે.

કેસરાળી ચોળી અને કેસુછાંટી ચુન્દડી ;
ઘૂમે વસન્તી પાત્રે જોધ હો !
વસન્તરંગ અંગે વ્હડે રે.

દિલના દિલરંગ દેહડાળીએ મ્હોરી ઝુલે :
વદન-વદન હસી ઉઠે ગુલાબ હો !
વસન્તરંગ વદને મ્હડે રે.

નયન-નયન અંજાયાં અંજન વસન્તનાં ;
દેવમધુથી છલકે નયનછાબ હો !
વસન્તરંગ નયણે મ્હડે રે.

વિશ્વ વધાવા

આવ્યાં જગતનાં ન્હોતરાં, ચાલો વિશ્વ વધાવા :
નયણાં આ ઢળી ઢળી જાય
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

આવ્યાં ગગનનાં ન્હોતરાં, ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
આતમ આ ઉડું ઉડું થાય
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

પંખીની પાંખમાં પ્રેરણા, ચાલો વિશ્વ વધાવા :
ઊડવાના એને ઉમંગ,
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

માનવપ્રાણમાં ઝંખના, ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
આતમઉછાળા અભંગ,
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

નથી રે આડચ, નથી આગળા, ચાલો વિશ્વ વધાવા :
નથી રે સીમાઓને ઘાટ,
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

ઉંચે-ઉંચે, આ દિગન્તમાં, ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
ઉઘડે અનન્તની વાટ,
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

આવ્યાં અનન્તનાં ન્હોતરાં, ચાલો વિશ્વ વધાવા;
ધૂઘવે દિગન્તના ઘાટ,
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

આતમઆનન્દી હો ! આવજો, ચાલો વિશ્વ વધાવા;
વિહરે લ્હેરખંડ વિરાટ
વિશ્વનો રાજ વધાવા.

વિહંગરાજ

તરસ્યા એ વાદળીને તીર,
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે;
સન્ધ્યાના સાગરને નીર
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે.

આભમાં પ્રચંડપૂર ઉછળે છે પાણીડાં :
મનોવેગી વાય ત્ય્હાં સમીર :
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે.

ઘેરાં ઘેરાં ડોલતાં હિન્ડોલ મેઘહોડલાં,
ગર્વઘેલાં, ઘટા શાં ગભીર :
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે.

સાન્ધ્યરંગી સાળુ, મંહી મેઘસ્યામ વાદળી :
રૂપેરી પાલવનાં ચીર,
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે.

✽

આંખડીનાં કિરણુકિરણુ વરસે કંઇ ફૂલડાં ;
વીજળીની વેલ શાં અધીર :
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે.

ઉડો રાજ ! પાંખમાં ભરી અનન્ત પ્રેરણા ;
સાગરને નથી સ્હામા તીર :
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે.

સન્ધ્યાના સાગરને નીર
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે:
વીજળીની વેલ શા અધીર
વિહંગરાજ તરસ્યા ઉડે રે.

વેલના માંડવા

આછી–આછી વેલના માંડવા,
ઘેરી–ઘેરી ઝાડીઓ, સાહેલડી !
કુંજ ભરી બોલે મોરલો,
ડાળીએ બોલે કોયલડી.

પિયુજીએ પ્રેમના મન્ત્રની
ઝીણી–ઝીણી મોરલી વગાડી;
ઉરને ઊંડ આંબાવાડિયે
ઉંઘતી તે કોયલો જગાડી :
સખિ ! વિરહીનાં ચેન,
જાણે પિયુઘેલાં નેન :
આછી–આછી વેલના માંડવા.

વ્હાલાના વાસ ઉરબાગે વસન્તમાં ;
પમરે દિલ પિયુના પરાગે વસન્તમાં ;
મીઠા મીઠા કોડ જાગે વસન્તમાં :
સખિ ! વિરહીની વાત,
જાણે પિયુસૂની રાત :
આછી–આછી વેલના માંડવા.

વ્હાલપની વાંસલડી

જગમાં વાગી વ્હાલપની વાંસલડી જો !
પુણ્ય ફળ્યાં પૂર્વજનાં સખિ ! મ્હારે ઓરડે.

સસરા મ્હારા દિનઉગમતા સૂર્ય જો !
સાસુજી સ્હવારની કુંકુમવાદળી.

જેઠ મ્હારા મહાજનના મ્હોડવિયા જો !
જેઠાણી સંસારની રૂમઝૂમ વ્હેલડી.

દીયર મ્હારા સોળ કળાના ચન્દ્ર જો !
દ્હેરાણી એ ચાંદલિયાની ચન્દની.

નણદલ મ્હારાં ફૂલફૂલ્યાં ફૂલવાડી જો !
નણદોઇ એ વાડીના રસિયા રાજવી.

વીર મ્હારા અર્જુનના અવતાર જો !
વીરી મ્હારી સુખદુઃખશોભિત જાનકી.

કુંવરી મ્હારી આંબાડાળની કોયલ જો !
કુંવરો મુજ આંબલિયે રમતા મોરલા.

પિયુજી મ્હારા ભવસાગરનું નાવ જો !
એ નાવે હું અજબ સૂકાની અલબેલડી.

ઘર મ્હારૂં પ્રભુભર્યું પરમ મન્દિરિયું જો !
ભાંડુ મુજ પ્રભુજીની પ્રગટ લીલાકલા.

જગમાં વાગી વ્હાલપની વાંસલડી જો !
પુણ્ય ફળ્યાં પૂર્વજનાં સખિ ! મ્હારે ઓરડે.

શરદનાં અજવાળિયાં

સખિ ! જોને શરદના આભમાં રે:
ઉગે ચંપાની કુળીએ ચન્દ્રમા રે;
જાણે ઉછળે અવનીનો આનન્દ રે,
શરદનાં
આ—આવ્યાં અજવાળિયાં રે.

માનું ઉઘડી રજનીની આંખડી રે;
ખીલી વિશ્વના પુષ્પની પાંખડી રે:
એવો—એવો ઉગે પેલો ચન્દ રે,
શરદનાં
આ—આવ્યાં અજવાળિયાં રે.

ધૂમે પૂર પૃથ્વીનાં પુણ્યનાં રે:
કે શું દૂધ છલકાયાં દેવનાં રે ?
એવાં ઉજળાં ઉડે છે અનન્ત રે,
શરદનાં
આ—આવ્યાં અજવાળિયાં રે.

સખિ ! જોને ગગનના ગોખમાં રે;
જોને—જોને જગતના ચોકમાં રે;
ઝીલે સંસારિયાં ને સન્ત રે,
શરદનાં
આ—આવ્યાં અજવાળિયાં રે.

જાણે અમૃત ઝરતાં અમરનાં યે:
જાણે હાસ્ય ઢળ્યાં પરિબ્રહ્મનાં રે;
રમે દિલદિલમાં ત્હો ય દૂર રે,
શરદનાં
આ—આવ્યાં અજવાળિયાં રે.

સખિ ! શરદની રાત સોહામણી રે;
મ્હારા હૈયાની વેલી લજામણી રે:
એને અડશો મા, બીડશે ઉર રે,
શરદનાં
આ—આવ્યાં અજવાળિયાં રે.

❦

સખિ ! એની જોડલી નથી.

હું તો શોધી શોધીને બધે થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી,
આ તો એની એ સરોવરપાળ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.
હું તો સન્ધ્યાના મહેલ ભમી થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી;
આ એ કુંજ કેરો કાંઠડો રસાળ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો વાટડી યે જોઇ જોઇ થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી;
એનો આવ્યાનો આજનો આ પન્થ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.
હું તો કેડીના માર્ગ ખેડી થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી;
મ્હારો ના'વ્યો કોડામણો એ કન્થ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો આથમતા સૂર્ય ગણી થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી:
આ તો ઉગન્તી ચન્દનીની સ્હાંજ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.
એના પડઘાને કાન માંડી થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી:
આ તો એનો સંગીતનો જ સાજ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો ઝાડવાંનાં ઝુંડ ધૂમી થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી:
પેલે મોગરે બે ફૂલડાં લ્હેરાય,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.
હું એ ફૂલ વીણું કરી ચાલી થાકી રે,
પ્રીતમ ક્યંહી યે નથી;
ત્હાં તો ઉડ્યા અહો ! એ પ્રેમરાય :
ઉડી, હાસ્યથી ન્હવરાવે ને ન્હાય :
સખિ ! એની જોડલી નથી.

સન્દેશ કહેજો

વીજવેગી પાંખનાં પંખીડાં ! સન્દેશ કહેજો;
આશાની નદીઓને ઘાટ : સન્દેશ કહેજો.
વલખી-વલખીને વિજોગિયાં, સન્દેશ કહેજો·
વ્હાલાંની નિરખે જ્યહાં વાટ : સન્દેશ કહેજો.

'વિશ્વ ભરી, ઝમંકે છે ખંજરી, સન્દેશ કહેજો;
ઉર-ઉરમાં ગાજે એ નાદ : સન્દેશ કહેજો.
ભૂખ્યાં—તરસ્યાંને યે ઠારશે, સન્દેશ કહેજો:
વ્હાલપના વિરલા વરસાદ : સન્દેશ કહેજો.

'ઝૂકી ગગન કેરી ઝાડીઓ, સન્દેશ કહેજો;
ઢાંકે અગમ્યના એ ભેદ : સન્દેશ કહેજો.
અમૃતનો ચાંદલિયો ઉગશે, સન્દેશ કહેજો:
કરશે અન્ધારના ઉચ્છેદ : સન્દેશ કહેજો.

'આંખડી ઉઘાડતાં ત્ય્હાં આવતાં, સન્દેશ કહેજો;
નેણલાંમાં નાચતાં નગીન : સન્દેશ કહેજો.
ગહરી ગહનતાને આંગણે, સન્દેશ કહેજો;
વાગે વિધાત્રીનાં જો ! બીન : સન્દેશ કહેજો.'

મીઠું મીઠું મર્માળું બોલજો, સન્દેશ કહેજો;
પડઘો એ ઝીલશે વિરાટ : સન્દેશ કહેજો.
પ્રેમવેગી પાંખનાં પંખીડાં ! સન્દેશ કહેજો;
હૈયાની નદીઓને ધાટ : સન્દેશ કહેજો.

સન્ધ્યાને સરોવરે

સરોવરે પાણીડાં ગઇ'તી, સાહેલડી !
શરદનું સરોવર હેલે ચ્હડયું;
પાળે મ્હેં બેડલું ઉતાર્યું, સાહેલડી !
સન્ધ્યાનું તેજ કાંઇ ગગને પડયું :
સરોવરે પાણીડાં ગઇ'તી વ.

જગ માંહિ મુખ જોઇ મોહી, સાહેલડી !
જળમાં વિધાત્રી જગરેખા આંક;
જળમાં જગતપડછાયા ડોલે, કાંઇ
જળનો સાળુ જાણે જગને ઢાંકે :
સરોવરે પાણીડાં ગઇ'તા વિ.

સરોવરકાંઠડે મન્દિર, સાહેલડી !
સાધુસંન્યાસી ત્ય્હાં શિવને જપે :
પંચાગ્નિ ધૂણીઓ ધખાવી, સાહેલડી !
જોગી, વિજોગી શી, તપસ્યા તપે :
સરોવરે પાણીડાં ગઇ'તા વિ

ફરતાં કઇ ઝાડીઓનાં ઝુંડો, સાહેલડી!
ઊંડાં ઊંડાંણોની કથની કહે;
ઘેરી ઘેરી ઝાડવાંની જાળીઓની પાછળે
પુરનો સનાતન સંસાર વહે :
સરોવરે પાણીડાં ગઇ'તી વિ.

ધીમે ત્યહાં ચાંદલિયો ઉગ્યો, સાહેલડી !
પોયણે પોયણે પગલાં કીધાં ;
ચન્દ્રમા શા પિયુજી પધાર્યા, સાહેલડી !
જીવને વધાવી મ્હેં મીઠડાં લીધાં :
સરોવરે પાણીડાં ગઇ'તી વિ.

ભર્યું-ભર્યું બેડલું ઉપાડયું, સાહેલડી !
વ્હાલાનું તેજ મ્હારે વદને પડ્યું :
સરોવરે ઝીલવા ગઇ'તી, સાહેલડી !
પ્રેમનું સરોવર ઝોલે ચ્હડયું :
સરોવરે પાણીડાં ગઇ'તી વિ.

❦

હરિની રમણા

રસની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ;
ભવ્યભાગ્ય અમે બ્રહ્મનન્દિની
આનન્દિની રે લોલ :
હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ.

કાલકન્દરાની હું તો કાળિકા રે લોલ :
જન્મમૃત્યુ તેણનાં મુજ હાસ :
બ્રહ્મનન્દિની
આનન્દિની રે લોલ :
હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ.

લોકલોકની અમે વિધાત્રીઓ રે લોલ :
ઉદયઅસ્ત એ અમારા રાસ :
બ્રહ્મનન્દિની
આનન્દિની રે લોલ :
હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ.

આનન્દચૌદશે હું અવતરી રે લોલ ;
ઝીલું આનન્દના રસલ્હાવ :
બ્રહ્મનન્દિની
આનન્દિની રે લોલ :
હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ.

વિશ્વવિશ્વના વિહારે વિહરતી રે લોલ .
સૃજનપ્રલય ખેલિયે ધૂપછાંવ :
બ્રહ્મનન્દિની
આનન્દિની રે લોલ :
હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ.

હીંચકો

હીંચકો કોણ દેશે ? રાજ !
મ્હને કો ઝૂલાવશે ? મહારાજ !

લળી લળી આંબલિયાની ડાળ,
કે ત્ય્હાં મુજ ઝૂલો ઝૂલે, સિરતાજ !
હીંચકો કોણ દેશે ? રાજ !
મ્હને કો ઝૂલાવશે ? મહારાજ !

રડે-રડે કોકિલ ઉપર રુદન,
નીચે મંજરી ઢળી, સિરતાજ !
હીંચકો કોણ દેશે ? રાજ !
મ્હને કો ઝૂલાવશે ? મહારાજ !

જૂવો-જૂવો અલબેલી આ વસન્ત,
હું ય અલબેલડી, સિરતાજ !
હીંચકો કોણ દેશે ? રાજ !
મ્હને કો ઝૂલાવશે ? મહારાજ ?

હું તો સંન્યાસિની

ચંપેરી ચીર મ્હારે અંગે ન્હડે,
હું તો સંન્યાસિની;
મંહિ પૂરેલ કુંકુમના થાળ,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની.
ભસ્મત્રિપુંડ્રરેખ ભાલમાં,
હું તો સંન્યાસિની;
મંહિ કેસરની ટીલડી રસાળ,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની.

એક અદ્વૈતનાં તપ તપું,
હું તો સંન્યાસિની;
મ્હારે મધુરા શા દર્શનના કોડ,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની:
હૈયે અખંડ મ્હારે દીવડો,
હું તો સંન્યાસિની;
જગે વિચરૂં એ જ્યોતિએ સજોડ,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની.

આશાનિરાશા મ્હેં છાંડિયાં,
હું તો સંન્યાસિની;
આંખ શોધે સૂની વનવાટ,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની.
ધૂણી ધખે દેહમઢૂલીએ,
હું તો સંન્યાસિની:
ઝાંખું ઉભી એકાકી રાજવાટ,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની.

કન્થા ધરી મ્હારા કન્થની,
હું તો સંન્યાસિની.
મ્હારે અંગઅંગ ઉથડે સંસાર,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની.
જાપ જપું મ્હારા શ્યામના,
હું તો સંન્યાસિની;
એના પડઘા ઝીલે નરનાર,
ત્હો ય હું તો સંન્યાસિની.

⚜

હૈયાની કુંજમાં

આજે બોલે છે મ્હારા હૈયાની કુંજમાં
મધુરી શી મોહનની વાંસલડી રે;
સરોવર હલકી હેલે ચડયાં, અને
ગેબી સુણી મ્હેં એક વાતલડી રે. ધ્રુવ

એનો ઘેરો ટહૌકાર ઉડે વ્યોમમાં;
એનો પડઘો પડે દેવભોમમાં:
યુગયુગની વસન્ત
ઉરઉરમાં સોહન્ત,
વહે ગીતડાં અનન્ત
રોમરોમમાં.

વાંસલડી હો! ઊંડી હૈયાની કુંજમાં
અમૃતના ડંખ ત્હારા ડંખે જી રે;
એહ કુંજે કોઇ સ્નેહની સોહાગણ
પ્રીતમના પ્રેમમન્ત્ર ઝંખે જી રે;
આજે બોલે છે મ્હારા હૈયાની કુંજમાં.

અનુક્રમ

નોંધ : પ્રસ્તાવનાને ૧લે પાને ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૧ લાની આવૃત્તિઓ વિશે લખ્યું છે ત્હેની પૂરી હકીકત નીચે પ્રમાણે છે:—

૧લી આવૃત્તિ ૧૯૧૦ પ્રત ૧૦૦૦

૨જી આવૃત્તિ ૧૯૧૪ પ્રત ૧૦૦૦
૩જી આવૃત્તિ ૧૯૧૯ પ્રત ૧૦૦૦
૪થી આવૃત્તિ ૧૯૨૧ પ્રત ૧૦૦૦
} આ ત્રણ આવૃત્તિઓ શ્રી. જીવણલાલ અમરશી મહેતાએ છપાવી હતી.

૫મી આવૃત્તિ ૧૯૨૨ પ્રત ૨૦૦૦
૬ઠ્ઠી આવૃત્તિ ૧૯૨૮ પ્રત ૧૫૦૦